

COBORU. Lista odmian bobowatych (bobik, groch siewny i soja) zalecanych do uprawy na Dolnym Śląsku

Bobowate dla Dolnego Śląska

Dolnośląski Zespół Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego podjął decyzję o utworzeniu List Odmian Zalecanych do uprawy na terenie Dolnego Śląska dla gatunków – bobik, groch siewny i soja. Jesteśmy pierwszym województwem, które utworzyło listę odmian zalecanych dla bobiku.

W roku 2017 Centralny Ośrodek badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) w Słupi Wielkiej, mając na względzie potrzebę zwiększenia powierzchni uprawy roślin białkowych i soi dla poprawy bilansu paszowego w kraju, wystąpił z koncepcją wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań metodycznych i rozszerzenia zakresu doświadczalnictwa odmianowego w tej grupie roślin. Koncepcję tę nazwano Inicjatywą Białkową COBORU.

Wprowadzane innowacje doświadczalne dotyczą tradycyjnych, rodzimych roślin bobowatych grubonasiennych – bobiku, grochu siewnego, łubinu wąskolistnego, łubinu żółtego oraz mało znanego w naszym kraju gatunku, jakim jest soja.

Innowacje te zostały zaakceptowane na posiedzeniu kierownictwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 21 marca 2017 roku.

Głównym celem podjętych działań jest utworzenie przez COBORU Krajowego systemu doświadczalnictwa i rekomendacji odmian roślin białkowych i soi, na bazie wojewódzkich systemów porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego (PDO) i rekomendacji odmian. Takie założenia organizacyjne pozwolą na szybką realizację podjętych zamierzeń.

Zmniejszyć ryzyko

Zainicjowanie zmian w istniejącym systemie doświadczalnym i rekomendacji odmian rodzimych gatunków roślin strączkowych jest podyktowane potrzebą zmniejszenia ryzyka uprawy tej grupy roślin. Wynika ono z dużej zmienności i zawodności plonowania tych gatunków roślin w naszym kraju.

Wstępne wyniki badań pokazały, że ryzyko to można zmniejszyć poprzez modyfikację i rozszerzenie dotychczasowego porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego dla tych gatunków, przy jednocze-

snym wprowadzeniu powszechnej rekomendacji odpowiednich odmian w województwach. Aby osiągnąć ten cel, znacznie zwiększono liczbę doświadczeń odmianowych.

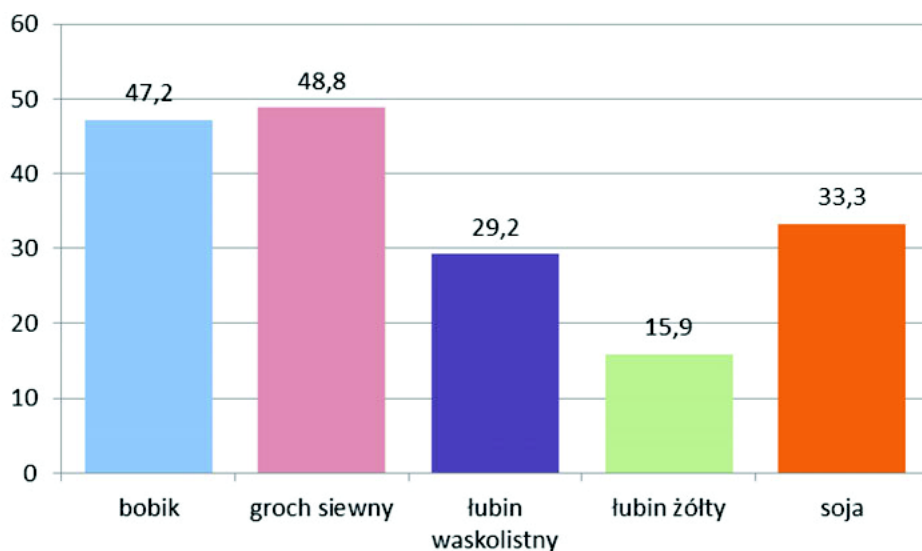
Lokalizacja wielu doświadczeń w całym kraju, umożliwi regularną weryfikację przydatności poszczególnych rejonów naszego kraju do uprawy roślin bobowatych.

Sojowa szansa

Szansą na poprawę bilansu paszowego i białkowego w kraju jest uprawa niezmodyfikowanych genetycznie odmian soi. Soja jest gatunkiem sto-

Bobik. Fot. Wikipedia

Rys.1. Plon nasion bobowatych grubonasiennych i soi w doświadczeniach PDO w roku 2017 (teren całego kraju)

Tabela 1. Plonowanie odmian bobiku w doświadczeniach PDO na Dolnym Śląsku

Lp.	Odmiana	2015	2016	2017	2016-2017	2015-2017
Wzorzec, dt/ha		35,5	32,6	46,4	39,5	38,2
1	Albus nt	115	94	102	98	104
2	Bobas	105	103	96	100	101
3	Amulet nt	110	95	97	96	101
4	Amigo nt	-	97	97	97	-
5	Fernando nt	-	102	95	99	-
6	Fanfare	89	-	111	-	100
7	Julia	69	-	99	-	84
8	Granit*	113	109	103	106	108
Liczba doświadczeń		4	4	3	7	11

Odmiana z LOZ

Wzorzec - średnia ze wszystkich odmian

nt - odmiana niskotaninowa

*- odmiana samokończąca

Tabela 2. Plonowanie odmian soi w doświadczeniach PDO na Dolnym Śląsku

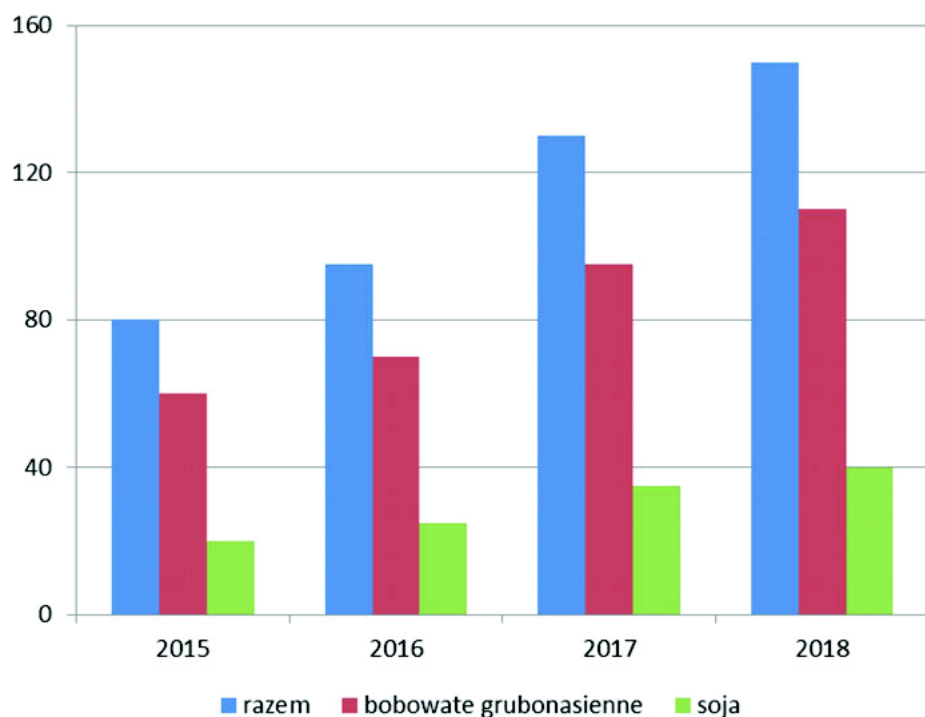
Lp.	Odmiana	2015	2016	2017	2016-2017	2015-2017
Wzorzec, dt/ha		17,0	34,5	42,9	38,7	31,5
1	Aldana	95	89	-	-	92
2	Augusta	94	85	77	81	85
3	Abelina	0	114	112	113	75
4	Madlen	95	85	93	89	91
5	Mavka	94	97	98	98	96
6	Aligator	108	116	111	114	112
7	Protina	94	99	104	102	99
8	Sultana	119	114	105	110	113
Liczba doświadczeń		3	3	4	7	10

Odmiana z LOZ

Wzorzec - średnia ze wszystkich odmian

Soja. Fot. Wikipedia

Rys. 2. Liczba doświadczeń z bobowatymi grubonasieniami i soją w latach 2015-2018

Tabela 3. Plonowanie odmian grochu siewnego w doświadczeniach PDO na Dolnym Śląsku

Lp.	Odmiana	2015	2016	2017	2016-2017	2015-2017
	Wzorzec, dt/ha	54,3	46,4	49	49,9	47,7
1	Akord	108	103	89	106	100
2	Arwena	110	102	104	106	105
3	Audit	102	105	103	104	103
4	Batuta	105	106	105	106	105
5	Ezop	99	101	98	100	99
6	Hubal	100	102	101	101	101
7	Lasso	100	95	106	98	100
8	Mecenas	100	95	94	98	96
9	Mentor	96	94	99	95	96
10	Milwa	107	101	108	104	105
11	Model	94	86	95	90	92
12	Tarchalska	102	101	99	102	101
13	Turnia	107	108	113	108	109
14	Starski	0	101	101	51	67
15	Muza	70	-	87	-	79
	Liczba doświadczeń	5	4	5	9	14

Odmiana z LOZ

Wzorzec – średnia ze wszystkich odmian

sunkowo mało znanym w naszym kraju. Znaczenie tego gatunku w państwach członkowskich Unii Europejskiej rośnie. Liczby odmian zagranicznych soi na krajowym rynku nasiennym, w COBORU, w ramach inicjatywy białkowej, zwiększono o ponad 150%, zakres badań odmianowych z soją w porównaniu do roku 2015. W sezonie wegetacyjnym 2018 roku w całym kraju zostaną założone 43 doświadczenia z soją, głównie odmianowe i kilka agrotechnicznych. Zwiększenie zakresu badań odmianowych w tym gatunku wynika z dużego zróżnicowania współczesnych odmian soi w zakresie potencjału plonowania, plastyczności środowiskowej, wysokości roślin, wysokości osadzania dolnych strąków, terminu dojrzewania i innych właściwości agronomiczno-użytkowych.

Terminy dojrzewania

Badania przydatności do uprawy odmian o różnych terminach dojrzewania jest, obok ich potencjału plonowania, podstawowym celem rozszerzonego doświadczalnictwa odmianowego soi. Dotyczy to w szczególności zagranicznych odmian, niebadanych i niezarejestrowanych w Krajowym rejestrze.

Wpisując się w ogólnopolskie działania COBORU, Dolnośląski Zespół Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego podjął decyzję o utworzeniu List Odmian Zalecanych do uprawy na terenie Dolnego Śląska dla gatunków – bobik, groch siewny i soja. Warto zaznaczyć, że jesteśmy pierwszym województwem, które utworzyło listę odmian zalecanych dla bobiku.

LOZ dla Dolnego Śląska

LOZ Soja: Abelina, Aligator, Sultana

LOZ Bobik: Albus, Amulet

LOZ Groch siewny: Arwena, Batuta, Milwa, Turnia

Adam Skórka

COBORU SDOO Zybiszów